

روز جهانی سالمندان

خطبه‌های پیشنهادی

تدوین و نشر:

بنیاد مجازی آبادگران مساجد

www.aabadgaran.ir

خطبه‌ی این هفته به مناسبت روز جهانی سالمندان است. سازمان ملل متحد در سال ۱۹۸۲ میلادی، شورای جهانی سالمندی را تشکیل داد و این شورا، روز اول اکتبر سال ۱۹۹۰ (برابر با ۹ مهرماه) را روز جهانی سالمندان معرفی کرد. در بیشتر کشورهای جهان، این روز با برگزاری مراسمی خاص، گرامی داشته می‌شود. در کشور ما نیز همه ساله، هفته‌ای تحت عنوان هفته‌ی سالمند تعیین و برنامه‌هایی اجرا می‌شود. در این خطبه می‌خواهیم به جایگاه سالمندان در خانواده و ضرورت تکریم و احترام به سالمندان از دیدگاه اسلام بپردازیم.

❖ بحث

سالمندی یکی از مراحل عمر انسان است که قرآن کریم آن را با واژگان «شَیْب»، «شَیْخِ کَبَر»، «أَرْدَلَ الْهَرُّ»، «وَهْنِ الْعَظْم» یاد می‌کند. خداوند در قرآن به دو ضعف در وجود انسان اشاره می‌کند: یکی ضعف کودکی و دیگری ضعف پیری (شبیبه). رسول‌الله (ص) وجود سالمندان در خانواده را باعث افزایش نعمت‌های الهی می‌داند. سالمندی موهبتی الهی است. تجربه‌ی گرانقدر افراد سالمند از بزرگ‌ترین گنجینه‌هاست. آن‌ها مایه‌ی برکت هستند. آنان تصویر هر کدام از ما در آینده هستند. مگر جز این است که ما باید برای خودمان احترام و ارزش قائل شویم؟ تکریم سالمندان در آموزه‌های دینی را می‌توان در دو منظر مورد بررسی قرار داد: یکی از منظر عام یعنی تکریم به اعتبار انسان بودن؛ و دیگری از منظر خاص یعنی تکریم به اعتبار سالمند بودن.

✓ انواع سالمندی

- نوع اول سالمندی، همان آن است که ما آن را به عنوان «پیری طبیعی» می‌شناسیم. در این دوران فرد، تغییرات روحی و جسمی را تجربه می‌کند و شامل همه‌ی سالمندان می‌شود.
- نوع دوم، «سالمندی خوب» است که در آن اهداف زندگی، آسایش، استقلال و پیگیری اهداف شغلی همچنان در زندگی فرد سالمند وجود دارد. بنابراین نشاط او حفظ می‌شود.
- نوع سوم، «سالمندان مبتلا به آسیب» هستند که در آن، بیماری‌های جدی باعث کاهش قابل توجه عملکرد آن‌ها می‌شود.

✓ تکریم سالمندان در قرآن

قرآن کریم در خصوص تکریم سالمندان، به ویژه اگر والدین ما باشند فرموده: «وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَفٍّ وَلَا تَنْهَرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا * وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْنِي صَغِيرًا» (الأسراء: ۲۳-۲۴)؛ یعنی: «پروردگارت مقرر داشت که جز او را نپرستید و به پدر و مادر نیکی کنید. هر گاه تا تو زنده هستی هر دو یا یکی از آن دو سالخورده شوند، آنان را میازار و به درشتی خطاب مکن و با آنان به اکرام

سخن بگوی * در برابرشان از روی مهربانی سر تواضع فرود آور و بگو: ای پروردگار من، همان گونه که آن‌ها مرا در کوچکی تربیت کردند مشمول رحمتشان قرار ده». از این آیات، این پیام‌ها استنباط می‌شود:

- ۱) واژه «قَضَى»، تأکید بر امری بودن این فرموده‌ی خداوند است.
- ۲) قرار دادن تکریم پدر و مادر در کنار توحید، نشانه‌ی واجب بودن آن است.
- ۳) واژه‌ی احسان، بالاتر از انفاق است و شامل صحبت، ادب، آموزش، مشورت، اطاعت، تشکر، مراقبت و... است.
- ۴) احسان به والدین حد و مرز نمی‌شناسد و این احسان باید بدون واسطه باشد. در نیکی به پدر و مادر فرقی میان پدر و مادر کافر و مسلمان نیست.

✓ بایسته‌های تعامل با سالمندان

- ۱) علاقه‌ی واقعی خود را به افراد سالخورده‌ی خانواده ابراز کنید و به آنان نشان دهید که حضورشان برای شما مهم است.
- ۲) با برگزاری یک مهمانی مجازی به آن‌ها کمک کنید تا با اقوام و دوستان خود در شهرهای مختلف ملاقات کنند.
- ۳) غذای مورد علاقه‌ی آن‌ها را درست کنید. به موسیقی مورد علاقه‌ی آنان گوش دهید.
- ۴) با هم عکس‌های قدیمی را نگاه کنید و آن‌ها را تشویق نمایید تا از خاطرات جالب خود برای شما بگویند.
- ۵) با آن‌ها وقت بگذرانید و به سخنان آنان گوش دهید.
- ۶) بسترهای لازم جهت فعالیت بدنی (مثلاً ورزش و پیاده‌روی) را برای سالمندان مهیا نمایید.
- ۷) بسترهای لازم جهت مشارکت‌های اجتماعی را برای سالمندان فراهم کنید.
- ۸) بسترهای لازم جهت فعالیت‌های ذهنی (مثلاً مطالعه و موسیقی) را برای سالمندان مهیا نمایید.
- ۹) به هدفمندی و معنابخشی هرچه بیشتر زندگی سالمندان، کمک نمایید.
- ۱۰) سالمندان را از موقعیت‌های استرس‌زا که باعث ایجاد فشار روانی بر آن‌ها می‌شوند دور نگه دارید.

❖ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

ردیف	جمع‌بندی بحث
۱	سالمندی، آخرین مرحله‌ی زندگی انسان‌ها است که همه، روزی به آن مرحله خواهند رسید.
۲	رسول‌الله(ص) وجود سالمندان در خانواده را باعث افزایش نعمت‌های الهی می‌داند.
۳	تکریم سالمندان، از واجبات و آموزه‌های مؤکد دین اسلام است.
۴	بایسته‌های تعامل با سالمندان مورد اشاره و تبیین قرار گرفت.